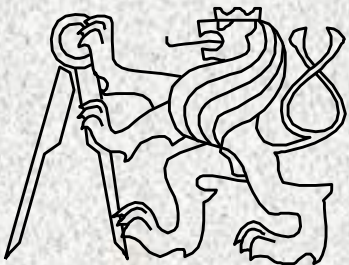

Pole v Javě

BD6B36PJV 004

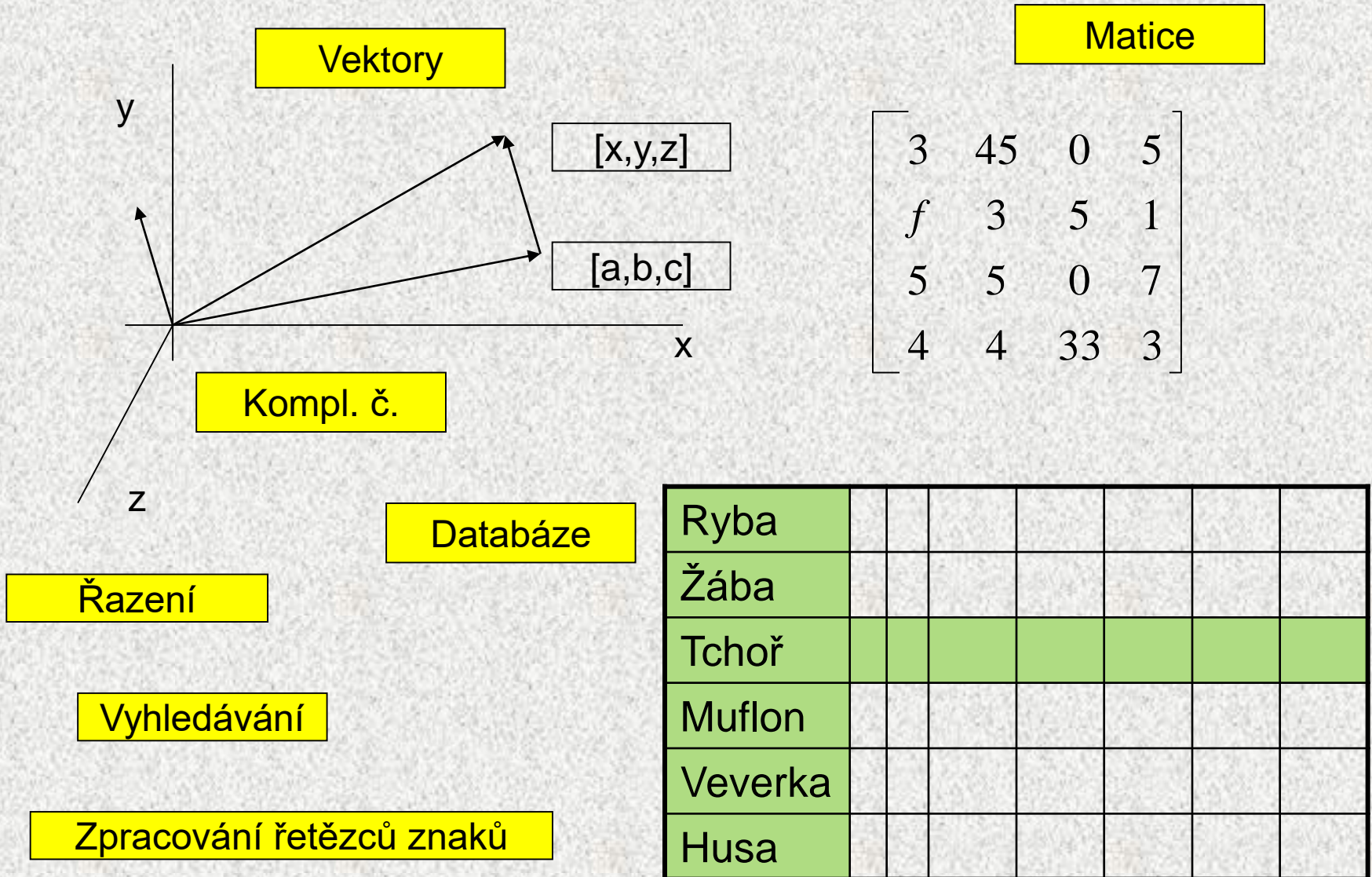
Fakulta elektrotechnická

České vysoké učení technické

Obsah

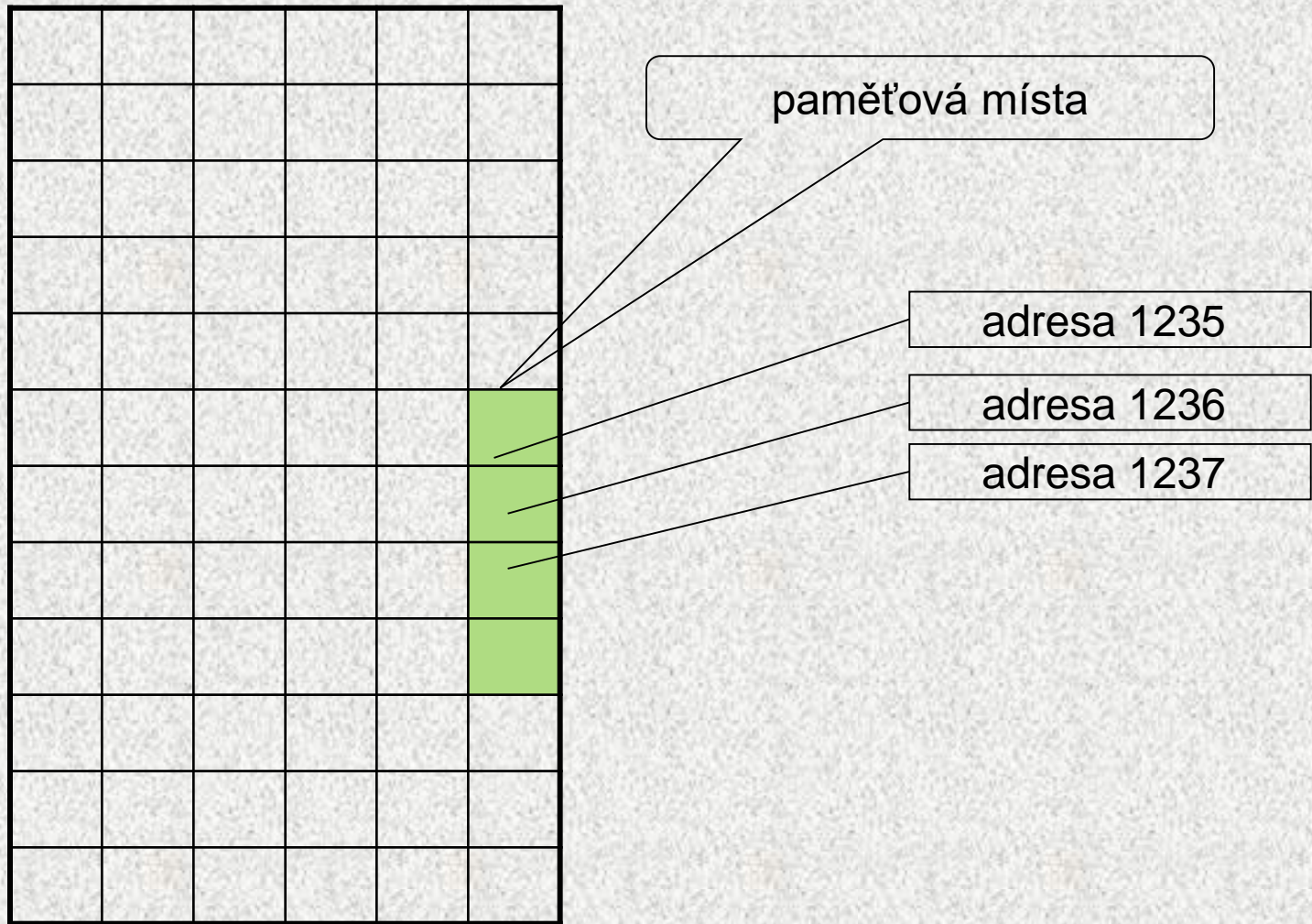
- Deklarace pole
- Pole jako referenční typ
- Pole jako parametr metody
 - Předání parametru referencí (odkazem) v Javě
- Pole jako hodnota funkce
- Animace
- Vícerozměrná pole
- Zobecnění pole - kolekce, kontejnery (podrobněji speciální téma)

Pole

Pole

- Abstrakce paměti počítače

Pole

- **Strukturovaný typ**
 - skupina proměnných stejného typu
 - přístup k jednotlivým proměnným pomocí indexu
 - práce s polem jak s celkem či s jednotlivými složkami – proměnnými pole

- **Příklady:**
 - souřadnice bodu, komplexní číslo
 - n-rozměrný vektor
 - matice – pole polí
 - řetězec znaků
- **Referenční typ (druhým referenčním typem je objekt!)**

Pole

- Příklad: přečíst teploty naměřené v jednotlivých dnech týdnu, vypočítat průměrnou teplotu a pro každý den vypsát odchylku od průměrné teploty
- Řešení s proměnnými typu *int*:

```
int t1, t2, t3, t4, t5, t6, t7, prumer;
```

```
t1=sc.nextInt();
```

```
...
```

```
t7=sc.nextInt();
```

```
prumer = (t1+t2+t3+t4+t5+t6+t7)/7;
```

```
System.out.println(t1-prumer);
```

```
...
```

```
System.out.println(t7-prumer);
```

Řešení je těžkopádné a bylo by ještě horší, kdyby vstupními daty byly teploty za měsíc nebo za celý rok

Pole, řešení

- Příklad vyřešíme pomocí pole
- Pole je obecně strukturovaný datový typ skládající se z pevného počtu složek (prvků) stejného typu, které se vzájemně rozlišují pomocí indexu
- V jazyku Java se pole indexuje čísly $0, 1, \dots$ počet prvků $- 1$, kde počet prvků je dán při vytvoření pole

teploty

pro uložení teplot vytvoříme pole obsahující 7 prvků typu *int*

```
int teploty[] = new int[7];
```

první prvek pole má označení `teploty[0]`, druhý `teploty[1]` atd.

Pole, řešení

Řešení pomocí pole

- vstupní data přečteme a do prvků pole uložíme cyklem

```
for (int i=0; i<7; i++)  
    teploty[i] = sc.nextInt();
```

- průměrnou teplota: součet prvků pole dělený 7

```
int prumer = 0;  
for (int i=0; i<7; i++)  
    prumer = prumer + teploty[i];  
prumer = prumer / 7;
```

- na závěr pomocí cyklu vypíšeme odchylky od průměru

```
for (int i=0; i<7; i++)  
    System.out.println (teploty[i]-prumer);
```


Deklarace pole a přidělení paměti poli

- Deklarace má tento efekt:
 1. lokální proměnné **a** se přidělí paměťové místo (na zásobníku), které však neobsahuje prvky pole, ale odkaz (číslo reprezentujícího adresu jiného paměťového místa (!)) **na prvky pole**
 2. operátorem **new** se v jiné paměťové oblasti (haldě) rezervuje (přiděluje, alokuje) úsek potřebný pro pole (např. 3 prvků typu **int**)
 3. reference (něco jako adresa) tohoto úseku se uloží do **a**

Poznámka: pole v Javě nemusí být souvislý úsek paměti

- Uvažujme např. lokální deklaraci, která vytvoří pole 3 prvků typu **int**:

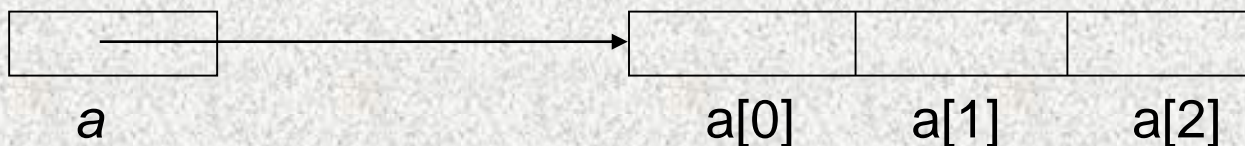
```
int a[] = new int[3]; ~ int a[];  
a = new int[3];
```

Přidělení paměti poli

- Při grafickém znázornění reprezentace v paměti místo adres kreslíme šipky

deklarovaná proměnná

pole přidělené operátorem **new**

Poznámka: reprezentace pole obsahuje ještě počet prvků (členskou proměnnou): **`a.length`**

Pole v jazyku Java, shrnutí

1. Pole p obsahující n prvků typu T vytvoříme deklarací

```
T p[] = new T[n];
```

```
T[] p = new T[n];
```

– kde T může být libovolný typ a n musí být celočíselný výraz s nezápornou hodnotou;

- prvky takto zavedeného pole mají nulové hodnoty

2. Zápis $p[i]$

– i je celočíselný výraz

- hodnota je nezáporná
- menší než počet prvků,

– označuje prvek pole p s indexem i

– má vlastnosti proměnné typu T ;

– nedovolená hodnota indexu způsobí chybu při výpočtu

java.lang.ArrayIndexOutOfBoundsException: 7

Pole v jazyku Java, shrnutí

3. Inicializované pole

- pole lze zavést definicí hodnot prvků pole

```
int p[] = {1,2,3,4,5,6};
```

4. Počet prvků pole p lze zjistit pomocí zápisu

`p.length`

Příklad doporučeného použití:

```
for (int i=0; i<p.length; i++) System.out.print(p[i]);
```

Příklad – “obrat”

- Vstup: $n \ a_1 \ a_2 \ \dots \ a_n$ kde a_i jsou celá čísla
- Výstup: čísla a_i v opačném pořadí

```
public class ObratPole1 {
    public static void main(String[] args) {
        Scanner sc = new Scanner(System.in);
        System.out.println("zadejte počet čísel");
        int[] pole = new int[sc.nextInt()];
        System.out.println("zadejte "+pole.length+" čísel");
        for (int i=0; i<pole.length; i++)
            pole[i] = sc.nextInt();
        System.out.println("výpis čísel v obráceně pořadí");
        for (int i=pole.length-1; i>=0; i--)
            System.out.println(pole[i]);
    }
}
```

Referenční proměnná pole

- Shrnutí:
 1. pole n prvků typu T lze v jazyku Java vytvořit pouze dynamicky pomocí operace $new T[n]$
 2. Referenci na dynamicky vytvořené pole prvků typu T lze uložit do proměnné typu $T[]$; takovou proměnnou nazýváme referenční proměnnou pole prvků typu T
- Referenční proměnnou pole lze deklarovat bez vytvoření pole; deklarací

```
int[] a;
```

se zavede referenční proměnná, která má

- buď nedefinovanou hodnotu, jde-li o lokální proměnnou
- nebo speciální hodnotu *null*, která nereferencuje žádné pole, jde-li o statickou proměnnou třídy

Referenční proměnné pole

- Před prvním použitím referenční proměnné pole, je třeba přiřadit referenci na vytvořené pole (!), např. příkazem

```
a = new int[10];
```

- všechny hodnoty jsou nastaveny na nulové:
 - byte, short, int ... 0
 - long 0L
 - double, float 0.0
 - boolean ... false
 - char \u0000
 - referenční proměnné null

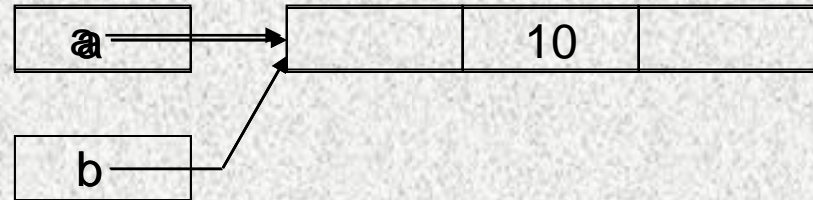
Přiřazení mezi referenčními proměnnými pole

- Příklad:

```
int[] a = new int[3];  
int[] b = a;
```

```
b[1] = 10;
```

```
System.out.println(a[1])  
// vypíše se 10
```


- Po přiřazení pak obě proměnné referencují totéž pole!
- Přiřazení hodnot mezi dvěma poli není v jazyku Java definováno:

```
b=new int[a.length];  
for (int i=0; i<a.length; i++)b[i] = a[i];  
// arraycopy(Object src, int srcPos, Object dest,  
int destPos, int length)
```


Pole jako parametr

```
class Pole {
    public static void main(String[] args) {
        Scanner sc = new Scanner(System.in);
        int n=sc.nextInt(); if (n > 9)n = 9;
        int pole1[] = new int[n];
        for (int i = 0; i < pole1.length; i++)
            pole1[i]=sc.nextInt();
        int pole2[] = {9, 8, 7, 6, 5, 4, 3, 2, 1};
        System.out.println(soucin(pole1, pole2));
    }
    static int soucin(int[] p1, int[] p2){
        int souc=0;
        for (int i = 0; i < p1.length; i++)
            souc=souc + p1[i]*p2[i];
        return souc;
    }
}
```

Pole jako parametr a výsledek funkce

- Reference pole může být parametrem funkce **i jejím výsledkem!**

```
public class ObratPole2 {
    public static void main(String[] args) {
        int[] vstupniPole = ctiPole();
        int[] vystupniPole = obratPole(vstupniPole);
        vypisPole(vystupniPole);
    }

    static int[] ctiPole() { ... }
    static int[] obratPole(int[] pole) { ... }
    static void vypisPole(int[] pole) { ... }
}
```

Pole jako parametr a výsledek funkce

```
static int[] ctiPole() {
    System.out.println("zadejte počet čísel");
    int[] pole = new int[sc.nextInt()];
    System.out.println("zadejte "+pole.length+" čísel");
    for (int i=0; i<pole.length; i++)
        pole[i] = sc.nextInt();
    return pole;
}
```

```
static int[] obratPole(int[] pole) {
    int[] novePole = new int[pole.length];
    for (int i=0; i<pole.length; i++)
        novePole[i] = pole[pole.length-1-i];
    return novePole;
}
```

```
static void vypisPole(int[] pole) {
    for (int i=0; i<pole.length; i++)
        System.out.println(pole[i]);
}
```

Způsob předávání parametrů

- Pro předávání parametrů (skutečné → formální) dvě metody:
 - "Volání hodnotou" ("Call by Value")
 - "Volání odkazem" ("Call by Reference")
- Volání hodnotou:
 - V místě předání skutečných parametrů do formálních se předá kopie hodnoty skutečného parametru do parametru formálního.
 - Důsledek – změnou formálního parametru v metodě nelze změnit hodnotu původního skutečného parametru (metoda zná jen kopii hodnoty nikoliv adresu skutečného parametru). Je to bezpečnostní prvek (metoda nemůže ovlivnit své okolí) a zároveň omezení (formální parametr volaný hodnotou nelze použít jako výstupní bod z metody).
- Volání odkazem
 - V místě předání skutečných parametrů do formálních se předá reference („adresa“) na skutečný parametr (reference na pole!!!)

-
- **Java zná jen volání hodnotou!**
 - volání hodnotou pro referenční proměnné lze využít pro volání odkazem - týká se pouze polí a objektů!

Změna pole daného parametrem

- Ve funkci *obratPole* **nevytvoříme** nové pole, ale obrátíme pole **referencované parametrem**

```
static void obratPole(int[] pole) {  
    int pom;  
    for (int i=0; i<pole.length/2; i++) {  
        pom = pole[i];  
        pole[i] = pole[pole.length-1-i];  
        pole[pole.length-1-i] = pom;  
    }  
}
```

- Použití:

```
public static void main(String[] args) {  
    int[] vstupni_vystupniPole = ctiPole();  
    obratPole(vstupni_vystupniPole);  
    vypisPole(vstupni_vystupniPole);  
}
```

Proč to funguje?

Protože funkce **obratPole** dostane referenci na pole

Pole jako tabulka

- Pole lze použít též pro **realizaci tabulky** (zobrazení), která hodnotám typu indexu (v jazyku Java to je pouze interval celých čísel počínaje nulou) přiřazuje hodnoty nějakého typu
- Příklad: přečíst řadu čísel zakončených nulou a vypsát tabulku četnosti čísel od 1 do 100 (ostatní čísla ignorovat)
- Tabulka četnosti bude pole 100 prvků typu **int**, počet výskytů čísla x , kde $1 \leq x \leq 100$, bude hodnotou prvku s indexem $x-1$
- Aby program byl snadno modifikovatelný pro jiný interval čísel, zavedeme dvě konstanty:

```
final static int MIN = 1;
```

```
final static int MAX = 100;
```

a pole vytvoříme s počtem prvků $Max-Min+1$

```
int[] tab = new int[MAX-MIN+1];
```

Příklad – tabulka četnosti čísel

```
static int[] tabulka() {
int[] tab = new int[MAX-MIN+1];
System.out.println("zadejte celých čísel zakončenou nulou");
int cislo = sc.nextInt();
while (cislo!=0) {
    if (cislo>=MIN && cislo<=MAX)
        tab[cislo-MIN]++;
    }
    cislo = sc.nextInt();
}
return tab;
}
```

```
static void vypis(int[] tab) { // vypíše tabulku četnosti
for (int i=0; i<tab.length; i++)
    if (tab[i]!=0)
        System.out.println("četnost č. "+(i+MIN)+" je "+tab[i]);
}
```

Příklad – tabulka četnosti čísel

- Celkové řešení:

```
public class CetnostCisel {
    final static int MIN = 1;
    final static int MAX = 100;

    public static void main(String[] args) {
        vypis(tabulka());
    }

    static int[] tabulka() {
        ...
    }

    static void vypis(int[] tab) {
        ...
    }
}
```


Příklad – tabulka četnosti písmen

```
static int[] tabulka() {
Scanner sc = new Scanner(System.in);
int[] tab = new int[POCET_PISMEN];
System.out.print("\nzadej text zakončený:.\n");
String sss = sc.nextLine();
int i=0;
char z = sss.charAt(i++);
while (z!='.') {
    if (jeMalePismeno(z))
        tab[z-'a']++;
    z = sss.charAt(i++);
}
return tab;
}
```

Příklad – tabulka četnosti písmen

```
static void vypis(int[] tab) {  
    for (int i=0; i<POCET_PISMEN; i++)  
        if (tab[i]!=0) {  
            char z = (char)('a'+i);  
            System.out.println("četnost písmena " + z + " je "+tab[i]);  
        }  
    }  
  
    static boolean jeMalePismeno(char c) {  
        return c>='a' && c<='z';  
    }  
}
```

Pole reprezentující množinu

- Příklad: vypsát všechna prvočísla menší nebo rovna zadanému *max*
- Algoritmus:
 1. Vytvoříme množinu obsahující všechna přirozená čísla od 2 do *max*.
 2. Z množiny vypustíme všechny násobky čísla 2.
 3. Najdeme nejbližší číslo k tomu, jehož násobky jsme v předchozím kroku vypustili, a vypustíme všechny násobky tohoto čísla.
 4. Opakujeme krok 3, dokud číslo, jehož násobky jsme vypustili, není větší než odmocnina z *max*.
 5. Čísla, která v množině zůstanou, jsou hledaná prvočísla.
- Pro reprezentaci množiny čísel použijeme pole prvků typu *boolean* - prvek *mnozina[x]* bude udávat, zda číslo *x* v množině je (**true**) nebo není (**false**)

Příklad - Eratosthenovo síto

- Funkce pro vytvoření množiny prvočísel do *max*

```
static boolean[] sito(int max) {
    boolean[] mnozina = new boolean[max+1];
    for (int i=2; i<=max; i++) mnozina[i] = true;
    int p = 2;
    int pmax = (int)Math.sqrt(max);
    do {          // vypuštění všech násobků čísla p
        for (int i=p+p; i<=max; i+=p) mnozina[i] = false;
        do {      // hledání nejbližšího prvočísla k p
            p++;
        } while (!mnozina[p]);
    } while (p<=pmax);
    return mnozina;
}
```

Příklad - Eratosthenovo síto

- Funkce pro výpis množiny

```
static void vypis(boolean[] mnozina) {  
    for (int i=2; i<mnozina.length; i++)  
        if (mnozina[i]) System.out.print(i + " ");  
}
```

- Hlavní funkce

```
public static void main(String[] args) {  
    System.out.println("zadejte max");  
    int max = sc.nextInt();  
    boolean[] mnozina = sito(max);  
    System.out.println("Prvočísla od 2 do " + max);  
    vypis(mnozina);  
}
```

zadejte max

17

prvočísla od 2 do 17

2 3 5 7 11 13 17

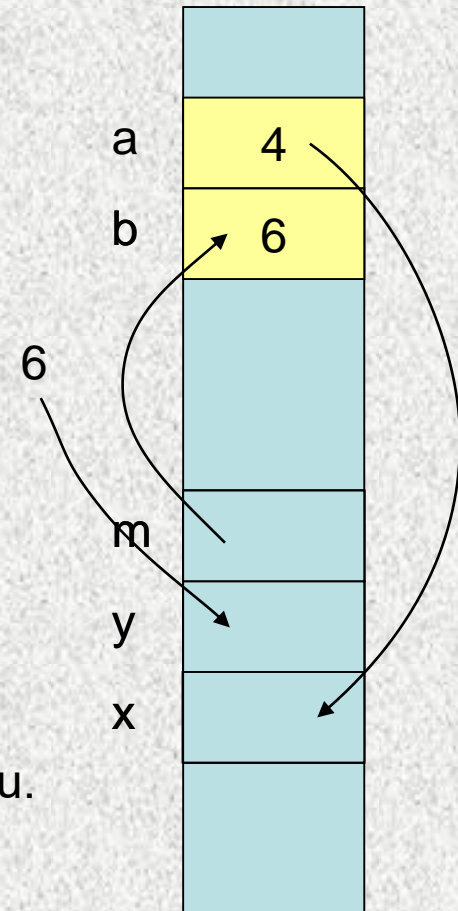
volání hodnotou - "Call by Value" – připomenutí

```
public static void main(String[] args) {  
    int a = 4, b;  
    b = max(a, 6);  
    ...           //dalsi prikazy  
}  
  
static int max(int x, int y) {  
    int m = y;  
    if (x > y)  
        m = x;  
    return m;  
}
```


- Při „volání hodnotou“ se do formálního parametru předává **KOPIE** skutečného parametru.
- Změna formálního parametru uvnitř metody **nemůže ovlivnit hodnotu** skutečného parametru.

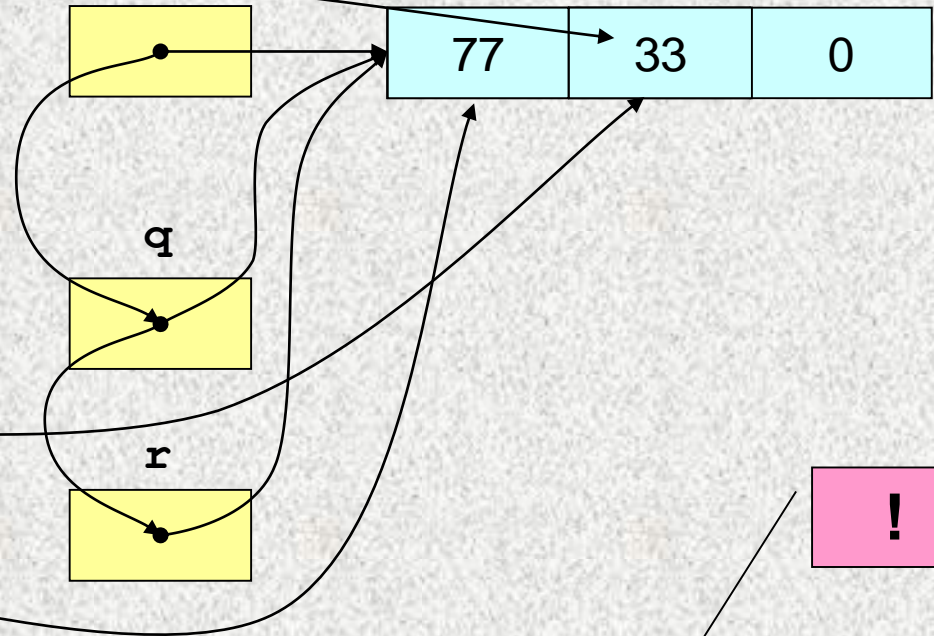
Paměť dat

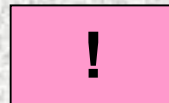
Předávání reference na pole – „volání odkazem“

```
public static void main (String[] args) {  
    int[] p = new int[3];  
    p[1] = 5;  
    test(p);  
    ... // dalsi prikazy  
}
```

```
static void test (int[] q) {  
    int[] r;  
    q[1] = 33;  
    r = q;  
    r[0] = 77;  
}
```


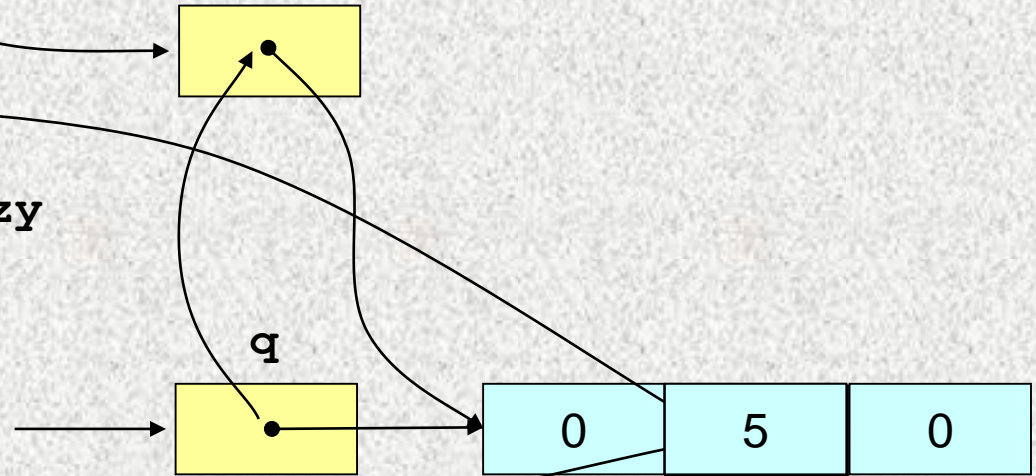
- Referenční proměnná se předává „HODNOTOU“, vlastní pole „ODKAZEM“
- Zde: `p`, `q`, `r` – lokální proměnné, vlastní pole není lokální. Pole nemá jméno.

Referenční proměnná jako návratová hodnota funkce

```
public static void main (String[] args) {  
    int[] p;  
    p = testA();  
    p[1] = 5;  
    ... // dalsi prikazy  
}
```

```
static int[] testA () {  
    int[] q = new int[3];  
    q[1] = 33;  
    return q;  
}
```


- Referenční proměnná může být návratovou hodnotou funkce
- Zde: p, q – lokální proměnné, vlastní pole není lokální
- Zde pole vzniklo v metodě testA() a jeho adresa se předala do main().

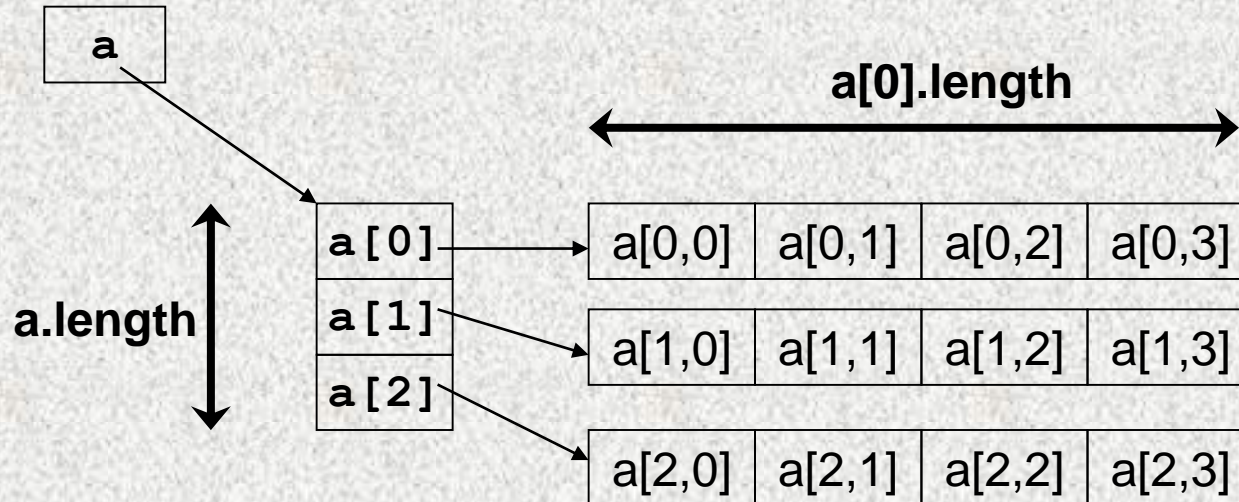
Vícerozměrné pole

- Vícerozměrným polem se obecně rozumí takové pole, k jehož prvkům se přistupuje pomocí více než jednoho indexu
- Příklady dvojrozměrného pole prvků typu *int*:
 - deklarace referenční proměnné
`int mat[][];`
 - vytvoření pole se 3 x 4 prvky (3 řádky, 4 sloupce)
`mat = new int[3][4]; // prvky mají hodnotu 0`
 - deklarace referenční proměnné a vytvoření pole 3 x 4 inicializací
`int mat[][] = {{1,2,3,4}, {5,6,7,8}, {9,10,11,12}};`
 - součet všech prvků pole *mat*
`int suma = 0;
for (int i=0; i<mat.length; i++)
 for (int j=0; j<mat[0].length; j++)
 suma += mat[i][j];`

Vícerozměrné pole

V jazyku Java se s vícerozměrnými poli pracuje jako s poli, jejichž prvky jsou opět pole

```
int[][] a = new int[3][4];
```


Příklad – součet matic

- Vstupní data: r , s ,
 - kde r je počet řádků a s je počet sloupců matice
 - prvky první matice $r \times s$
 - prvky druhé matice $r \times s$
- Výstup: součet matic

```
public class Matice {
public static void main(String[] args) {
System.out.println("p. řádků a p.sloupců matice");
int r = sc.nextInt();
int s = sc.nextInt();
int[][] m1 = ctiMatici(r, s);
int[][] m2 = ctiMatici(r, s);
int[][] m3 = soucetMatic(m1, m2);
System.out.println("součet matic");
vypisMatice(m3);
}
```

Příklad – součet matic

```
static int[][] ctiMatici(int r, int s) {
int[][] m = new int[r][s];
System.out.println("zadejte matici "+r+"x"+s);
for (int i=0; i<r; i++)
    for (int j=0; j<s; j++)
        m[i][j] = sc.nextInt();
return m;
}
static void vypisMatice(int[][] m) {
for (int i=0; i<m.length; i++) {
    for (int j=0; j<m[i].length; j++)
        System.out.print(m[i][j] + " ");
    System.out.println();
}
}
```

Příklad – součet matic

- Funkce pro součet matic:

```
static int[][] soucetMatic(int[][] m1, int[][] m2)
{
    int r = m1.length;
    int s = m1[0].length;
    int[][] m = new int[r][s];
    for (int i=0; i<r; i++)
        for (int j=0; j<s; j++)
            m[i][j] = m1[i][j]+m2[i][j];
    return m;
}
```

Vícerozměrné pole – pokračování

Pole nemusí být nutně pravoúhlá, jsou to pole polí!

```
public class PoleTroj {  
    public static void main(String[] args) {  
        int[][] a = new int[4][];  
        for (int i = 0; i < a.length; i++) {  
            a[i] = new int[i + 1];  
            for (int j = 0; j < a[i].length; j++) {  
                a[i][j] = i * 10 + j;  
                System.out.print(a[i][j] + " ");  
            }  
            System.out.println();  
        }  
    }  
}
```

```
0  
10 11  
20 21 22  
30 31 32 33
```

